

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Карпетян Сергій Олександрович

УДК 342.9

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Запоріжжя – 2025

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Запорізькому національному університеті
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник –

доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

Дубинський Олег Юрійович,

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова,
проректор із науково-педагогічної роботи,
економічних, юридичних та соціальних питань.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Кузьменко Оксана Володимирівна,

Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана»,
завідувач кафедри публічного та міжнародного права;

кандидат юридичних наук

Шира Олександр Володимирович,

Приватна установа

«Науково-дослідний інститут публічного права»,
науковий співробітник.

Захист відбудеться «25» вересня 2025 року о «13⁰⁰» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 17.051.07 Запорізького національного університету за адресою: 01601, м. Київ, вул. Госпітальна, 4, конференц-зал «Фортеця».

З дисертацією можна ознайомитися в науковій бібліотеці Запорізького національного університету (м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66-а, корп. 2, кім. 101).

Автореферат розісланий «25» серпня 2025 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Титаренко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Видавнича справа є важливим складником інформаційного, освітнього та культурного середовища будь-якої демократичної держави. Вона виконує не лише економічну, а і соціальну, ідеологічну та безпекову функції, забезпечуючи реалізацію права громадян на доступ до інформації, формування національної ідентичності, розвиток освіти та науки. З огляду на це ефективне адміністративно-правове регулювання у цій сфері має не лише правове, але і стратегічне значення для забезпечення державного суверенітету, інформаційної безпеки України.

Сфера видавничої діяльності в Україні є об'єктом нормативного впливу з боку різних галузей права, зокрема інформаційного, авторського, культурного, адміністративного та фінансового. Особливої ваги набувають норми адміністративного права, які визначають порядок створення, реєстрації та функціонування суб'єктів видавничої справи, встановлюють вимоги до вихідних відомостей видань, передбачають заходи державного контролю, підтримки та відповідальності. У цифрову епоху ці правові механізми мають бути модернізовані з урахуванням технологічного розвитку, розмивання меж між традиційними та онлайн-форматами, потреб суспільства та вимог європейської інтеграції.

Після початку повномасштабної збройної агресії проти України у 2022 р. видавнича справа в нашій державі опинилася в особливо складних умовах. Було знищено частину інфраструктури, зменшились обсяги книговидання, а доступ населення до друкованої продукції суттєво ускладнився. Водночас значно зросла потреба в українському контенті як чиннику інформаційного спротиву, засобу просування національного наративу та джерела культурної самоідентифікації. Це зумовлює необхідність посилення ролі держави у регулюванні та підтримці галузі на законодавчому та адміністративному рівнях.

Додатковим викликом є динамічні зміни у сфері цифрових комунікацій, зростання ролі електронного книговидання, появи нових форматів (аудіокниги, інтерактивні платформи), що потребують адекватного правового реагування. Україна як держава-кандидат на вступ до Європейського Союзу має здійснити глибоку адаптацію свого законодавства у сфері культури, інформації та авторського права до європейських стандартів (*acquis communautaire*), зокрема імплементувати положення Директиви ЄС про авторське право у цифровому середовищі, Директиви про цифровий контент, а також регламентів щодо функціонування онлайн-платформ і медіапростору.

У науковій літературі активно досліджуються окремі аспекти правового регулювання інформаційної та видавничої діяльності. Проблематиці адміністративно-правового впливу на видавничу справу присвячені праці таких учених, як: О. Афонін, О. Васьківська, Я. Запаско, Н. Зелінська, Я. Ісаєвич, О. Кузьменко, Г. Овсієнко-Миронова, М. Сенченко, В. Теремко, М. Тимошик, Л. Швайка, О. Шира.

Водночас системне дослідження видавничої справи як об'єкта адміністративно-правового регулювання в умовах цифровізації, воєнного стану та євроінтеграційного поступу України ще не було предметом окремого дослідження, що актуалізує необхідність підготовки цієї роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано в межах планів науково-дослідної роботи Запорізького національного університету, а також відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03 березня 2016 р. Проблематика дисертації постає з положень Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 р.» (Указ Президента від 30 вересня 2019 р. № 722/2019), Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 р., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 504-р, а також Національної економічної стратегії на період до 2030 р., затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179.

Мета та задачі дослідження. Метою дисертаційного дослідження є комплексне теоретико-правове осмислення та визначення сутності, змісту й особливостей адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні; виявлення проблем нормативного, інституційного та процедурного характеру у чинній системі регулювання; розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правових засад функціонування видавничої галузі з урахуванням європейських стандартів, потреб національної інформаційної безпеки, розвитку української мови та культури.

Для досягнення зазначеної мети в дисертаційній роботі поставлено такі задачі:

- визначити поняття, ознаки та правову природу видавничої справи як об'єкта адміністративно-правового регулювання;
- з'ясувати історичні етапи становлення правового регулювання видавничої діяльності на українських землях;
- охарактеризувати чинну нормативно-правову базу, що регулює видавничу сферу в Україні, включаючи суміжні галузі: авторське право, інформаційне право, культурну політику, цифрові комунікації;
- проаналізувати інституційний механізм реалізації державної політики у видавничій сфері, зокрема діяльність Книжкової палати України, Українського інституту книги, бібліотек, профільних регуляторів і громадських об'єднань;
- окреслити виклики та правові проблеми у видавничій справі України, в тому числі пов'язані з цифровізацією: електронні видання, обов'язковий електронний примірник, захист авторських прав, зберігання та архівація цифрового контенту;
- визначити зміст і особливості адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері видавничої діяльності з урахуванням актуального законодавства та судової практики;

- здійснити порівняльно-правовий аналіз моделей адміністративно-правового регулювання видавничої галузі у країнах Європейського Союзу та сформулювати пропозиції щодо адаптації українського законодавства;

- розробити концептуальні підходи до модернізації законодавства про видавничу справу в Україні з урахуванням впровадження цифрових форматів, свободи творчості, прозорості ринку та демократичних стандартів публічного управління.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі організації та функціонування видавничої справи в Україні, а також реалізації державної політики у цій сфері.

Предметом дослідження є адміністративно-правове регулювання видавничої справи в Україні.

Методи дослідження. Методологія дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні ґрунтується на системному використанні загальнонаукових, спеціально-юридичних та міждисциплінарних методів пізнання, що дозволяє дослідити видавничу сферу як складне правове, інформаційне, соціокультурне та інституційне явище.

Для аналізу історичних етапів становлення державного впливу на видавничу сферу, починаючи з періоду Київської Русі до сучасної незалежної України, використано історико-правовий метод, а також цивілізаційний і порівняльно-історичний підходи (підрозділ 1.1).

З метою обґрунтування понятійно-категоріального апарату та з'ясування сутності видавничої справи як об'єкта адміністративно-правового регулювання було застосовано діалектичний метод, а також структурно-функціональний підхід, що дозволило виявити ключові ознаки, складові елементи та функціональні зв'язки у межах галузі (підрозділ 1.2).

Під час дослідження чинного нормативно-правового регулювання видавничої діяльності в Україні, у тому числі аналізу Закону України «Про видавничу справу», законодавства у сфері авторського права, цифрових комунікацій, інформаційної та культурної політики, використовувались формально-юридичний метод (юридична догматика), системний метод і логіко-юридичний аналіз (підрозділ 2.1).

Для характеристики інституційної структури публічного управління видавничою галуззю, зокрема діяльності Книжкової палати України, Українського інституту книги, національних бібліотек, застосовано структурно-функціональний метод та метод інституціонального аналізу (підрозділ 2.2).

Під час дослідження адміністративної відповідальності у сфері видавничої діяльності застосовано формально-догматичний, аксіоматичний та порівняльно-правовий методи (підрозділ 2.3).

У процесі узагальнення зарубіжного досвіду правового регулювання видавничої справи (на прикладі країн Європейського Союзу) та формулювання пропозицій щодо адаптації європейських підходів в українське законодавство використано методологію порівняльного правознавства, а також метод аналогії (підрозділ 3.1).

Аналіз актуальних викликів (воєнний стан, цифровізація, інформаційна безпека, проблема піратства) та перспектив модернізації системи регулювання здійснено за допомогою діалектичного підходу, а також методів логічного аналізу, компаративістики і синергетичного підходу, що дозволило узагальнити складну правову та соціальну динаміку (підрозділи 3.2, 3.3).

Для обґрунтування концептуальної моделі оновлення законодавства про видавничу справу, розробки напрямів державної політики, формування інструментів підтримки книговидання та впровадження механізмів саморегуляції застосовано методи юридичного прогнозування та юридичного моделювання (підрозділ 3.3).

Нормативну основу роботи становлять Конституція та закони України, рішення Конституційного Суду України, міжнародні нормативно-правові акти, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, постанови касаційних судів у складі Верховного Суду та постанови Великої Палати Верховного Суду, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, інші відомчі нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані, акумульовані Державною службою статистики України, Книжковою палатою України, Українським інститутом книги, звітами Верховної Ради України, Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, звітами міжнародних організацій, а також результати репрезентативних соціологічних досліджень.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертаційна робота є одним із перших в українській адміністративно-правовій науці комплексних досліджень адміністративно-правового регулювання видавничої справи України в умовах цифрової трансформації, воєнного стану та євроінтеграційного курсу держави. У роботі вперше на науковому рівні системно проаналізовано видавничу діяльність як складник публічної інформаційної політики України, що має стратегічне значення для забезпечення національної безпеки та збереження культурної ідентичності.

За результатами проведеної наукової роботи сформульовано низку положень, рекомендацій та висновків теоретичного і практичного спрямування, запропонованих особисто здобувачем, зокрема:

вперше:

- сформульовано авторське визначення видавничої справи як об'єкта адміністративно-правового регулювання, під якою пропонується розуміти системну діяльність фізичних та юридичних осіб (суб'єктів господарювання), яка спрямована на підготовку, виготовлення і розповсюдження видавничої продукції (друкованих та електронних видань), що перебуває у сфері публічного адміністрування і контролю (нагляду) з боку уповноважених органів публічної влади. Така діяльність має на меті забезпечення реалізації конституційного права громадян на доступ до інформації, сприяння розвитку культури, науки та освіти, охорону національної ідентичності й гарантування інформаційної безпеки держави;

- обґрунтовано необхідність удосконалення нормативно-правового регулювання видавничої діяльності шляхом прийняття нового Закону України «Про видавничу справу», який охоплюватиме як друковані, так і цифрові формати, передбачатиме інструменти підтримки авторів, розширення функцій бібліотек та створення національного цифрового депозитарію;

- розроблено концептуальну модель державної політики у сфері книговидавання, яка включає відкриті механізми фінансування, залучення громадського контролю, створення умов для саморегуляції галузі, адаптації до стандартів ЄС;

удосконалено:

- методологічні підходи до дослідження правових аспектів видавничої діяльності з урахуванням міждисциплінарного впливу адміністративного, інформаційного та культурного права;

- класифікацію форм державного втручання у видавничу сферу, включаючи контрольні, стимулюючі та охоронні функції адміністративного права;

- підхід до визначення ролі бібліотек, Книжкової палати України, Українського інституту книги як елементів інституційної інфраструктури адміністрування видавничої справи;

дістало подальший розвиток:

- аналіз міжнародного досвіду у сфері обов'язкового електронного примірника, механізмів державної підтримки видавництв, протидії інформаційним загрозам та монополізації ринку України;

- положення про необхідність реформування адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері видавничої справи, зокрема встановлення чітких правових дефініцій щодо поширення забороненого контенту, порушень у вихідних відомостях, невиконання вимог щодо електронного депонування;

- ідея модернізації процедур держреєстрації та обліку видавничих суб'єктів, упровадження цифрових сервісів у взаємодії з регуляторами та бібліотечними системами.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані в таких напрямках:

- *у нормотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства України у сфері регулювання видавничої діяльності, підготовки проєктів нової редакції Закону України «Про видавничу справу», змін до законів «Про авторське право і суміжні права», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про медіа», а також для розробки підзаконних актів, що регламентують реєстрацію, контроль та підтримку суб'єктів видавничої справи, в тому числі в цифровому середовищі;

- *у правозастосовній практиці* – для удосконалення діяльності органів державної влади, зокрема Міністерства культури та інформаційної політики України, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Книжкової палати України, бібліотечних установ під час реалізації

адміністративних процедур у сфері книговидавання та книгорозповсюдження;

– у *навчальному процесі* – під час підготовки підручників, навчальних посібників, спецкурсів і програм для вищих навчальних закладів за спеціальностями «Право», «Публічне управління та адміністрування», «Інформаційне право», для викладання дисциплін «Адміністративне право», «Інформаційне право», «Правове регулювання інформаційної сфери», «Правові засади медіадіяльності»;

– у *наукових дослідженнях* – як основа для подальшого розвитку теоретико-правових підходів до адміністративно-правового регулювання інформаційної та культурної сфери, цифрового книговидавання, публічної інформаційної політики України, формування безпечного національного інформаційного простору;

– у *практичній діяльності* видавництв, бібліотек, авторських і професійних об'єднань – для орієнтації у чинних і перспективних законодавчих вимогах, використання механізмів державної підтримки, побудови співпраці з органами влади, захисту прав і законних інтересів у сфері видавничої діяльності.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження були представлені та обговорені на міжнародних наукових конференціях, зокрема: «Advances in law: the view of domestic and foreign scholars» (м. Рига, Латвійська Республіка, 2024 р.); «The latest law developments» (м. Влоцлавек, Республіка Польща, 2024 р.).

Публікації. Основні положення роботи знайшли відображення в 5 наукових статтях, з них 4 статті опубліковані у виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, та 1 стаття – у зарубіжному науковому виданні, а також у 2 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 214 сторінок, у тому числі основного тексту – 186 сторінок. Список використаних джерел налічує 132 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено її зв'язок із науковими програмами, планами й темами; сформульовано мету та завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; наведено відомості про апробацію результатів і публікації, структуру роботи.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні основи адміністративно-правового регулювання видавничої справи» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Історія становлення адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні»* досліджено історичну еволюцію видавничої діяльності на українських землях та окреслено основні етапи формування адміністративно-правового регулювання цієї сфери. Особливу увагу приділено періодам Київської Русі та Гетьманщини, коли видавнича

справа існувала переважно в межах церковного впливу, без централізованого державного регулювання.

Проаналізовано умови розвитку друкарства в добу Російської імперії, зокрема запровадження жорсткої цензури та обмеження україномовного книговидавання. Розглянуто діяльність видавництв в умовах Української Народної Республіки, що вперше запровадила принципи свободи слова й друку на законодавчому рівні.

Підкреслено вплив радянської моделі централізованого контролю над видавничою діяльністю в УРСР, яка перетворила книговидавання на інструмент ідеологічної політики.

Проаналізовано трансформацію видавничої справи після здобуття незалежності України у 1991 р. – від демонтажу радянської цензури до формування сучасної нормативної бази, включно із Законом «Про видавничу справу» 1997 р.

У підсумку підкреслено, що історичний розвиток видавничої справи в Україні нерозривно пов'язаний із боротьбою за національну ідентичність, свободу слова та формування державної інформаційної політики.

У підрозділі 1.2 «Сутність видавничої справи як об'єкта адміністративно-правового регулювання в Україні» досліджено поняття, структуру та основні ознаки видавничої справи, розкрито її значення як складника культурної, інформаційної та економічної політики держави. Розглянуто класифікацію основних напрямів видавничої діяльності, а також проаналізовано співвідношення понять «видавнича справа» та «видавнича діяльність».

Особливу увагу приділено законодавчому регулюванню видавничої сфери, визначенню суб'єктного складу та функціональних особливостей галузі.

Окреслено сутність адміністративно-правового регулювання видавничої діяльності, його мету та інструменти, а також обґрунтовано необхідність державного втручання у сферу книговидавання в умовах інформаційної безпеки та свободи слова.

У підрозділі 1.3 «Методологія дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи» досліджено методологічні засади вивчення адміністративно-правового регулювання видавничої справи. Підкреслено значення методології як системи принципів і методів наукового пізнання, розглянуто її функції та роль у юридичній науці.

Особливу увагу приділено комплексному застосуванню загальнонаукових (аналізу, синтезу, індукції, дедукції, моделювання), спеціально-юридичних (формально-юридичного, історико-правового, порівняльно-правового, системно-структурного, правового моделювання) та міждисциплінарних підходів. Проаналізовано роль культурологічного, інформаційного та політологічного вимірів у дослідженні.

Окреслено ключові принципи методології – історизму, об'єктивності, системності та комплексності – як основу достовірності та наукової цілісності результатів дослідження.

Розділ 2 «Сучасний стан та проблеми адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 *«Нормативно-правова база видавничої справи в Україні»* досліджено еволюцію правового регулювання видавничої діяльності від моменту здобуття Україною незалежності до сучасного періоду.

Проаналізовано формування законодавчих основ свободи слова, права на інформацію та державної політики у сфері книговидавання.

Особливу увагу приділено Закону України «Про видавничу справу» 1997 р., який окреслив базові принципи діяльності видавничих суб'єктів, визначив їх правовий статус та механізми державного нагляду.

Розглянуто взаємозв'язок національного законодавства з міжнародними стандартами свободи вираження поглядів (ЄКПЛ, акти ЮНЕСКО, ОБСЄ) та їх вплив на розвиток галузевих норм.

Підкреслено роль новітнього Закону «Про медіа» 2022 р. у гармонізації українського законодавства з правом ЄС, а також окреслено перспективи подальшої імплементації європейських директив у сфері видавничої справи.

Звернено увагу на запровадження мовних квот, заходів інформаційної безпеки та механізмів державної підтримки книговидавання як важливих інструментів формування національного інформаційного простору.

У підрозділі 2.2 *«Державне регулювання діяльності видавництва та розповсюджувачів друкованої продукції»* досліджено комплексну систему впливу держави на суб'єктів видавничої справи в умовах поєднання адміністративно-правових і господарсько-правових інструментів.

Проаналізовано особливості подвійної правової природи такого регулювання, окреслено роль основних органів державної влади – Держкомтелерадіо, Міністерства культури та інформаційної політики, Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, мовного омбудсмена, судів та правоохоронних органів.

Особливу увагу приділено механізмам реєстрації, дозвільним процедурам, мовному нагляду та реагуванню на інформаційні загрози.

Розглянуто приклади правозастосовної практики, зокрема щодо заборони ввезення пропагандистських книг, реалізації мовного законодавства та судового захисту свободи преси.

Підкреслено зростаюче значення електронного врядування та саморегуляції у сфері видавництва. Окреслено переваги і недоліки чинної системи регулювання, а також напрями її подальшого вдосконалення в контексті європейської інтеграції та цифровізації.

У підрозділі 2.3 *«Механізми державного контролю та адміністративної відповідальності у сфері видавничої діяльності»* досліджено систему заходів нагляду за дотриманням законодавства у сфері видавництва. Розглянуто правову природу державного контролю з урахуванням конституційної заборони цензури та свободи інформаційної діяльності.

Особливу увагу приділено функціям та повноваженням основних контролюючих суб'єктів – Держкомтелерадіо, Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, мовного омбудсмена, Книжкової палати, національних бібліотек та правоохоронних органів.

Проаналізовано форми та методи контролю: реєстраційні процедури, моніторинг обов'язкового примірника, перевірки, експертиза змісту, контроль мовного режиму та протидія розповсюдженню забороненої продукції.

Окреслено механізми адміністративної відповідальності, передбаченої як нормами КУпАП, так і спеціальним законодавством, зокрема у вигляді адміністративно-господарських санкцій.

Підкреслено ефективність діючих інструментів контролю та тенденції до їх удосконалення з огляду на європейські стандарти, а також необхідність збереження балансу між свободою видавничої діяльності та інтересами національної безпеки.

Розділ 3 «Перспективи розвитку правового механізму державного регулювання видавничої справи» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Зарубіжний досвід регулювання видавничої справи та можливості його імплементації в Україні»* досліджено зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання видавничої справи, зокрема у Сполучених Штатах Америки, Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії, країнах Європейського Союзу, а також окреслено можливості його імплементації в Україні з урахуванням європейського курсу.

Проаналізовано основоположні принципи демократичного регулювання: гарантії свободи слова, заборона цензури, забезпечення мовних прав та відповідальність за порушення виключно *ex post*.

Підкреслено, що в більшості країн видавнича діяльність здійснюється без ліцензування або попередніх дозволів, а держава втручається лише у випадках порушення закону (таких якклеп, мова ворожнечі, пропаганда насильства, порнографія тощо). Особливу увагу приділено аналізу мовної політики у сфері видавничої справи: порівняно нейтральні підходи Сполучених Штатів Америки й Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії та активні стратегії країн Балтії (Латвійської Республіки, Литовської Республіки, Естонської Республіки) щодо підтримки державної мови у друкованих ЗМІ.

Розглянуто також механізми адміністративного нагляду, саморегуляції й відповідальності за недобросовісне використання свободи слова. Встановлено, що найефективніші моделі поєднують мінімальне попереднє регулювання із сильними механізмами відповідальності та громадського контролю.

Запропоновано напрями адаптації зарубіжного досвіду в Україні: посилення інституційної незалежності медіарегуляторів, удосконалення мовної політики з опорою на європейські практики, розвиток саморегулювання та забезпечення прозорості власності видавництв. Імплементація кращих практик сприятиме гармонізації українського законодавства з правом ЄС та підвищенню стійкості видавничого сектору до зовнішніх загроз.

У підрозділі 3.2 «Вплив цифровізації та глобалізації на видавничу діяльність» проаналізовано вплив цифровізації та глобалізації на видавничу діяльність. Досліджено трансформацію традиційної видавничої моделі під впливом інформаційно-комунікаційних технологій, розширення електронного контенту, нові формати розповсюдження та глобальний доступ до продукції. Підкреслено, що цифрове середовище стирає межі між автором, видавцем і читачем, створюючи нові правові виклики.

Особливу увагу приділено необхідності оновлення адміністративно-правового регулювання з урахуванням появи електронних видань, систем обов'язкового примірника та реєстрації онлайн-медіа. Розглянуто стандарти ISBN, ISSN, ДСТУ 7157:2010 та міжнародні формати EPUB, PDF/A. Підкреслено роль нових законів України («Про авторське право і суміжні права», «Про цифрові послуги», «Про медіа») у наближенні до європейських стандартів.

Окреслено виклики захисту авторських прав у цифрову добу: піратство, обхід DRM, порушення в Інтернеті. Висвітлено міжнародні механізми боротьби з нелегальним контентом, а також вимоги до цифрової архівації, збереження доказів публікацій і захисту персональних даних. Проаналізовано підходи ЄС до регулювання онлайн-платформ та забезпечення прозорості алгоритмів і модерації.

Узагальнено, що цифровізація відкриває нові горизонти для видавничої справи, водночас вимагаючи динамічної адаптації правового поля. Україна вже реалізує ключові європейські норми в цій сфері, однак потребує подальшого вдосконалення регулювання, зокрема в частині відповідальності онлайн-платформ і технічної реалізації обов'язків видавців. Підкреслено важливість формування єдиного нормативного середовища для цифрових і друкованих видань як запоруки розвитку національної видавничої індустрії.

У підрозділі 3.3 «Перспективи удосконалення адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні» окреслено перспективи удосконалення адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні в умовах війни, цифровізації та євроінтеграції.

Підкреслено, що чинна нормативна база, зокрема Закон України «Про видавничу справу», потребує модернізації відповідно до викликів цифрової епохи та європейських стандартів.

Розглянуто низку стратегічних напрямів реформування. Зокрема, обґрунтовано необхідність впровадження прозорих механізмів державної підтримки: податкових і кредитних стимулів, грантів для видавництв та авторів, субсидій на фахові та культурно значущі видання. Наголошено на важливості дерегуляції та спрощення адміністративних процедур, модернізації системи закупівель підручників і забезпечення чесної конкуренції.

Окреслено завдання інституційного оновлення ключових установ — національних бібліотек, Книжкової палати, Українського інституту книги — шляхом цифровізації, відкритості процедур, кадрового оновлення та інтеграції до міжнародних мереж. Підкреслено роль професійної спільноти та

необхідність постійного діалогу між державою і представниками ринку, зокрема через створення консультативно-координаційної ради з видавничої політики.

Аргументовано потребу в ухваленні нового рамкового закону про видавничу справу, який би регулював як друковані, так і цифрові видання, закріплював права та обов'язки учасників галузі, гарантії свободи слова та механізми державної підтримки.

Запропоновано оптимізувати регуляторну роль Нацради з питань телерадіомовлення щодо друкованих ЗМІ з урахуванням принципів саморегуляції та демократичного контролю.

Узагальнено, що реалізація комплексу заходів – від оновлення законодавства до підтримки авторів і популяризації читання – сприятиме сталому розвитку галузі, зміцненню культурного суверенітету України та інтеграції до європейського культурно-інформаційного простору.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження сформульовано наукові положення та отримано результати, які у сукупності розв'язують важливе наукове завдання розроблення теоретичних положень та науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні. Найсуттєвішими з них є такі:

1. Встановлено, що дослідження історії становлення адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні засвідчує тісний взаємозв'язок між політичними умовами, рівнем національної самосвідомості та формами державного впливу на сферу книговидання. Від ранніх часів, коли видавнича діяльність здійснювалася у межах церковно-релігійних інституцій без прямого державного регулювання, до періоду повної монополізації радянською владою і подальшого переходу до ринкової моделі в незалежній Україні ця галузь постійно перебувала під впливом правових та адміністративних змін.

З аналізу історичних етапів чітко видно, що адміністративно-правове регулювання видавничої справи в різні часи мало різну мету – від захисту культурних і духовних цінностей до інструменту ідеологічного контролю. Лише в умовах незалежності Україна отримала змогу формувати власну нормативно-правову базу, орієнтовану на підтримку української мови, національного книговидання та свободи слова. Історичний досвід свідчить про важливість правового забезпечення видавничої галузі як ключового складника інформаційної безпеки, культурного розвитку та збереження національної ідентичності.

2. Визначено, що видавнича справа в Україні є системним і багатокомпонентним явищем, яке охоплює усі етапи створення, виробництва та розповсюдження видавничої продукції – від авторського задуму до передачі видання читачеві. Ця сфера виконує не лише культурно-інформаційну функцію,

а й є інструментом реалізації конституційних прав громадян на свободу думки, слова та доступ до інформації.

Водночас з огляду на суспільну значущість видавничої продукції, що впливає на формування громадської думки, ціннісних орієнтирів і навіть національної безпеки, держава не може залишати цей сектор поза правовим полем. Саме тому видавнича діяльність розглядається як об'єкт адміністративно-правового регулювання, що включає систему норм, інституцій та механізмів державного управління.

Правове впорядкування у цій сфері забезпечує необхідний баланс між свободою творчості та необхідністю протидії пропаганді, мові ворожнечі, поширенню недостовірної інформації або іншого контенту, що суперечить публічним інтересам. Нормативно-правові акти у цій сфері встановлюють правовий статус учасників видавничого процесу, принципи організації їхньої діяльності, умови державної реєстрації та вимоги до змісту і якості видавничої продукції.

Таким чином, видавнича діяльність – це не лише прояв економічної активності чи творчої ініціативи, а важливий елемент національної інформаційної, культурної та безпекової політики держави. Її належне адміністративно-правове регулювання сприяє розвитку вітчизняного книговидавництва, утвердженню мовної ідентичності, підтримці культури читання та формуванню громадянського суспільства в Україні.

3. Зазначено, що методологія дослідження є однією з ключових складових частин наукового пізнання, що забезпечує логіку, послідовність і наукову обґрунтованість одержаних результатів. У рамках дослідження адміністративно-правового регулювання видавничої справи методологічний інструментарій охоплює широкий спектр підходів і методів – від загальнонаукових до спеціально-юридичних і міждисциплінарних.

Комплексне використання методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції та моделювання дозволило отримати цілісне уявлення про предмет дослідження, глибше зрозуміти структуру нормативно-правової бази та виявити її прогалини. Спеціально-юридичні методи дали змогу проаналізувати норми законодавства, провести їх класифікацію, історичну еволюцію та порівняння з іноземним досвідом. Застосування міждисциплінарного підходу забезпечило глибший рівень аналізу з урахуванням інформаційного, культурного та безпекового складників видавничої сфери.

Дотримання принципів наукової об'єктивності, історизму, системності та комплексності стало гарантією достовірності одержаних висновків. У підсумку саме поєднання зазначених методів дозволило забезпечити не лише наукову повноту дослідження, а і сформулювати практично значущі рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання видавничої діяльності в Україні.

4. Визначено, що нормативно-правова база видавничої справи в Україні за період з 1991 по 2025 рр. пройшла значну трансформацію – від радянської цензурної моделі до сучасної європейської системи, що гарантує свободу слова, друку й підтримку національного книговидавництва. Основу законодавства

становили Конституція України, закони про інформацію, пресу, авторське право, видавничу справу, інтеграцію медіа, а також міжнародні договори. Протягом років законодавство доповнювалося положеннями про захист мовних прав, обов'язковий примірник, підтримку соціально значущих видань, прозорість медіавласності та протидію пропаганді держави-агресора. Україна нині не лише продовжує формувати повноцінну правову інфраструктуру у видавничій сфері, але й наближає її до європейських стандартів, що є важливою умовою євроінтеграції.

5. Встановлено, що система державного регулювання видавничої справи в Україні є складною, багаторівневою та динамічною. Вона поєднує адміністративно-правові та господарсько-правові механізми, забезпечуючи як контроль, так і підтримку галузі. Основними регуляторами є Держкомтелерадіо (контроль і дозвільна діяльність), Мінкульт (державна підтримка і культурна політика), Нацрада (нагляд за медіа), мовний омбудсмен (виконання мовного законодавства), суди та правоохоронні органи (захист законності та нацбезпеки).

Незважаючи на досягнення – свободу заснування видавництв, українізацію інформаційного простору, протидію російській пропаганді, розвиток електронних сервісів, – система потребує подальшого вдосконалення. Зокрема, актуальним є підвищення ефективності координації між регуляторами, удосконалення механізмів контролю та розширення економічної підтримки галузі. Водночас зберігається ключове завдання – дотримання балансу між свободою слова та захистом державних інтересів, що особливо актуально в умовах війни.

Українське законодавство загалом відповідає міжнародним стандартам, однак виклики цифрової доби та безпекової ситуації потребують подальших реформ.

6. Зазначено, що державний контроль у сфері видавничої діяльності в Україні має складну та багаторівневу структуру, що поєднує гарантії свободи слова з механізмами правового регулювання та захисту суспільних інтересів. Основними напрямками контролю є дотримання вимог щодо реєстрації видавців, надання обов'язкового примірника, виконання мовного законодавства, недопущення поширення забороненого контенту, а також легальність розповсюдження продукції.

Уповноважені органи – Держкомтелерадіо, мовний омбудсман, Нацрада з питань ТБ і РМ, Книжкова палата, бібліотеки, правоохоронні структури – виконують свої контрольні функції в межах закону, не допускаючи цензури, але реагуючи на порушення через адміністративну відповідальність. Чинне законодавство передбачає як класичні адміністративні санкції (штрафи, приписи), так і спеціальні адміністративно-господарські заходи (вилучення, конфіскацію, анулювання дозволів).

Загалом, українська модель контролю у видавничій сфері орієнтована на баланс свободи творчості та відповідальності за порушення, що особливо актуально в умовах інформаційної війни та євроінтеграційного курсу держави.

7. Охарактеризовано, що дослідження зарубіжного досвіду регулювання видавничої діяльності засвідчило, що ключовими засадами демократичної моделі у цій сфері є гарантії свободи слова, недопустимість цензури, прозорість правовідносин між державою і суб'єктами видавничої справи, а також забезпечення публічної відповідальності за зловживання свободою. Досвід Сполучених Штатів Америки, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, балтійських держав і Республіки Польща, а також інших країн Європейського Союзу демонструє різні моделі реалізації цих принципів – від майже абсолютної лібералізації (як у Сполучених Штатах Америки) до збалансованого правового регулювання з акцентом на захист державної мови і культури (як у Латвійській Республіці, Литовській Республіці, Естонській Республіці). Спільною рисою є невтручання держави у зміст видань до моменту публікації (відсутність попереднього контролю), натомість чітке законодавче визначення випадків, коли втручання допустиме *post factum* (наприклад, у разі наклепу, мови ненависті, загрози нацбезпеці тощо).

Для України цей досвід є надзвичайно цінним у контексті реформування системи адміністративно-правового регулювання видавничої справи. Аналіз зарубіжних моделей дозволяє виявити низку можливих напрямів імплементації, зокрема: гарантування незалежності регулятора та судового захисту преси, удосконалення мовної політики на основі європейських практик, підтримку саморегуляції галузі, забезпечення прозорості медіавласності, запобігання монополізації, а також стимулювання розвитку видавництва через фінансові й інституційні механізми підтримки.

Імплементація іноземного досвіду не повинна бути механічною, вона має враховувати українські реалії: стан війни, пострадянський спадок, виклики гібридної агресії та водночас прагнення до європейської інтеграції. Лише за умови комплексного підходу, який поєднує кращі правові інструменти, демократичні цінності та реальні потреби галузі, Україна зможе сформувати ефективну, сучасну модель регулювання видавничої справи.

8. Встановлено, що цифровізація та глобалізація кардинально трансформували видавничу галузь, перетворивши її з локалізованої паперової індустрії на гнучке, мережеве середовище глобального обміну контентом. Водночас разом із новими технологічними можливостями з'явилися нові правові виклики: необхідність оновлення адміністративного регулювання, впровадження стандартів для електронних видань, забезпечення дотримання авторських прав та захисту культурного надбання у цифровому просторі.

Україна демонструє значний прогрес у нормативній адаптації: впроваджено сучасні закони про авторське право, цифрові послуги, медіа; розширено поняття видавця на електронний формат; запроваджено вимоги до електронного примірника та метаданих видань; державні реєстри та стандарти пристосовано до цифрових реалій. Ці зміни зближують Україну з європейською правовою моделлю та забезпечують євроінтеграційну сумісність.

Разом із цим залишається низка завдань: забезпечення ефективного виконання норм, удосконалення боротьби з піратством, розвиток цифрової архівації, баланс між захистом прав і свободою контенту. У цих умовах важливо формувати право не як обмеження, а як систему справедливих і прозорих правил для всіх учасників ринку. Видавнича діяльність у цифрову добу має бути не лише технічно інноваційною, а й захищеною правом, відкритою і стійкою до глобальних викликів.

9. Визначено, що перспективи вдосконалення адміністративно-правового регулювання видавничої сфери в Україні визначаються сукупністю чинників – внутрішньополітичних, безпекових, економічних і євроінтеграційних. В умовах війни та цифрової трансформації галузь опинилася на переломному етапі: з одного боку, значні втрати й криза, з іншого – можливість якісного перезапуску на нових засадах. Сучасна реальність вимагає системного оновлення підходів до державного управління видавничою сферою, орієнтованого на підтримку українського контенту, прозорість, відкритість до інновацій і відповідність європейським стандартам.

Ключовими напрямками реформ має стати впровадження комплексної політики державної підтримки книговидавництва, що включає податкові стимули, конкурсне фінансування, підтримку авторів і модернізацію інституційної інфраструктури – бібліотек, Книжкової палати, Інституту книги. Особливої уваги потребує адаптація нормативної бази: чинний Закон «Про видавничу справу» вичерпав свій потенціал, а новий закон має відображати реалії цифрової епохи, забезпечуючи баланс між свободою видавництва, культурними інтересами держави та прозорим регулюванням ринку.

Важливою умовою успішного реформування є залучення професійної спільноти до ухвалення рішень – створення механізмів сталого партнерства між державою, видавцями, бібліотеками, авторами. Такий інклюзивний підхід сприятиме ухваленню зважених, життєздатних рішень та відновленню довіри до державної політики у сфері культури. В перспективі – формування сталого, конкурентного та відкритого книжкового ринку, що стане важливою складовою частиною поствоєнного відродження країни та її інтеграції у європейський культурний простір.

Наведений перелік актуальних напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні не є вичерпним, адже в умовах євроінтеграції перед громадянами України та органами публічної адміністрації з'являються нові виклики, які потребуватимуть подальшої системної наукової роботи.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Карапетян С.О. Напрями модернізації адміністративно-правового регулювання видавничої діяльності в Україні. *Право і суспільство*. 2024. № 4. С. 696–702. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.4.98>.

2. Карапетян С. Міжнародний досвід у сфері видавничого регулювання: напрями адаптації до українського контексту. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2024. № 1(61). Р. 244–249. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.1.37>.
3. Карапетян С.О. Генеза адміністративно-правового регулювання видавничої діяльності в Україні. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 4(82). Т. 2. С. 178–182. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.2.32>.
4. Карапетян С.О. Цифрова трансформація та глобалізаційні виклики у сфері видавничої діяльності. *Право та державне управління*. 2024. № 3. С. 386–391. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.3.56>.
5. Карапетян С.О. Видавнича діяльність у системі публічного управління: сутність та правове регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 690–692. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-10/166>.
6. Карапетян С.О. Методологічні засади аналізу адміністративно-правового регулювання видавничої діяльності. *Proceedings of the international scientific conference “Advances in law: the view of domestic and foreign scholars”*, Riga, the Republic of Latvia, October 3–4, 2024. Riga : Publishing House “Baltija Publishing”, 2024. Р. 366–370. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-96>.
7. Карапетян С.О. Правові засади функціонування видавничої справи в Україні. *Proceedings of the international scientific conference “The latest law developments”*, Wloclawek, Republic of Poland, April 3–4, 2024. Riga : Publishing House “Baltija Publishing”, 2024. Р. 342–349. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-81>.

АНОТАЦІЇ

Карапетян С.О. Адміністративно-правове регулювання видавничої справи в Україні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2025.

У дисертаційному дослідженні здійснено комплексний аналіз адміністративно-правового регулювання видавничої справи в Україні в умовах трансформації інформаційного простору, цифровізації та євроінтеграційних процесів. Робота базується на міждисциплінарному підході, що поєднує елементи адміністративного, інформаційного та культурного права, дозволяючи розглянути видавничу діяльність не лише як сферу підприємництва, а й як стратегічний складник державної інформаційної політики, національної ідентичності та безпеки.

У роботі обґрунтовано поняття, сутність і ознаки видавничої справи як об’єкта адміністративно-правового регулювання, окреслено її особливості як соціально-культурного та інформаційного феномену. Доведено, що в умовах цифрової трансформації та війни видавнича діяльність в Україні набула

особливого значення як інструмент протидії інформаційним загрозам і консолідації суспільства.

Здійснено історико-правовий огляд становлення системи регулювання видавничої діяльності в Україні – від періоду Київської Русі, через регуляторні практики під час перебування українських земель у складі різних держав, до сучасного етапу. Окрема увага приділяється правовим актам незалежної України, зокрема Закону «Про видавничу справу» 1997 р., який досі є базовим, попри об'єктивну потребу в його модернізації.

Досліджено чинну нормативно-правову базу, яка регулює видавничу справу в Україні, включаючи акти у сфері авторського права, інформаційної діяльності, освіти, культури, електронних комунікацій. Розкрито взаємодію публічних і приватних суб'єктів у цій сфері, а також функціонування таких інституцій, як Книжкова палата України, Український інститут книги, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, бібліотечні установи. Акцентовано увагу на неврегульованості багатьох аспектів книговидавання та на потребі у чіткому розмежуванні повноважень між державними органами.

У роботі визначено сучасні виклики, що стоять перед системою регулювання видавничої справи: вплив війни, економічна криза, піратство, нерівність доступу до інформації, відсутність електронного примірника, зниження читацької активності. Встановлено, що в умовах воєнного стану держава повинна не тільки контролювати ринок, а й активно його підтримувати – фінансово, інституційно та інформаційно.

Проведено порівняльно-правовий аналіз досвіду країн Європейського Союзу у сфері регулювання видавничої діяльності, фінансування книговидавання, розвитку інституційної інфраструктури та запобігання монополізації ринку. На основі цього досвіду сформульовано пропозиції щодо адаптації українського законодавства з урахуванням європейських підходів.

У межах дослідження проаналізовано інструменти державної підтримки суб'єктів видавничої справи. Обґрунтовано доцільність розширення податкових пільг, впровадження прозорих механізмів грантової допомоги, модернізації системи закупівель підручників, розвитку конкуренції між видавництвами. Запропоновано модель державної політики у сфері книговидавання, що базується на принципах відкритості, публічної підзвітності, рівного доступу до ресурсів та залучення професійної спільноти до прийняття рішень.

Значна увага в дисертації приділена питанню адміністративної відповідальності за порушення у сфері видавничої діяльності. Виявлено прогалини у правовому регулюванні, зокрема відсутність системного підходу до кваліфікації правопорушень, що пов'язані з розповсюдженням забороненого контенту, порушенням вимог до вихідних даних, недотриманням стандартів депонування електронних видань. Визначено напрями вдосконалення інструментів контролю та нагляду, що мають ґрунтуватися на балансі між свободою творчості та забезпеченням публічного порядку й інформаційної безпеки.

Запропоновано концептуальну модель оновлення законодавства про видавничу справу в Україні, яка має охоплювати як друковані, так і цифрові формати, передбачати спеціальні норми для підтримки авторів, розширення повноважень бібліотек у сфері цифрової архівації, розвиток партнерства між державними органами і видавничою галуззю.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані для вдосконалення нормативного забезпечення видавничої діяльності в Україні, підготовки проєктів законодавчих актів, розробки державних програм у галузі культури та інформації, у процесі викладання навчальних дисциплін з адміністративного та інформаційного права.

Ключові слова: авторське право, адміністративно-правове регулювання, видавнича справа, державна підтримка, законодавство, інформаційне право, книговидання, контроль, саморегуляція, цифровізація.

Karapetian S.O. Administrative and Legal Regulation of Publishing Activities in Ukraine. – Manuscript.

Dissertation for the degree of Candidate of Legal Sciences in specialty 12.00.07 – Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law. – Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, 2025.

The dissertation presents a comprehensive analysis of the administrative and legal regulation of publishing activities in Ukraine in the context of information space transformation, digitalization, and European integration processes. The study is based on an interdisciplinary approach that combines elements of administrative, information, and cultural law, enabling the examination of publishing not only as an economic activity, but also as a strategic component of state information policy, national identity, and security.

The thesis substantiates the concept, essence, and key characteristics of publishing as an object of administrative and legal regulation, and outlines its features as a socio-cultural and informational phenomenon. It is demonstrated that in the context of digital transformation and ongoing war, publishing has acquired a special significance as a tool for countering information threats and fostering social cohesion.

A historical and legal review of the evolution of regulatory frameworks governing publishing in Ukraine is conducted – from the Kyivan Rus period, through the regulatory practices of various historical states, to the contemporary stage. Particular attention is paid to the legal acts of independent Ukraine, including the Law “On Publishing” of 1997, which remains the fundamental legal framework, despite the evident need for modernization.

The current normative and legal base regulating publishing in Ukraine is analyzed, including legislation in the fields of copyright, information activities, education, culture, and electronic communications. The interaction of public and private entities in the sector is examined, along with the functioning of institutions such as the Book Chamber of Ukraine, the Ukrainian Book Institute, the National Council for Television and Radio Broadcasting, and libraries. Special emphasis is placed on the insufficient regulation of digital publishing and the need for a clearer

delineation of powers among state authorities.

The study identifies modern challenges faced by the regulatory system, including the impact of war, economic crisis, piracy, unequal access to information, the absence of a system for electronic legal deposit, and the decline in readership. It is argued that under martial law, the state must not only control but actively support the publishing market – financially, institutionally, and informationally.

A comparative legal analysis of European Union countries' experiences in regulating publishing, financing book production, developing institutional infrastructure, and preventing market monopolization is provided. Based on this experience, proposals for adapting Ukrainian legislation to European standards are formulated.

Within the research, tools of state support for publishing actors are analyzed. The study justifies the expansion of tax benefits, the implementation of transparent grant mechanisms, the modernization of textbook procurement systems, and the promotion of competition among publishers. A model of state policy in the publishing sector is proposed, based on the principles of transparency, public accountability, equal access to resources, and involvement of the professional community in decision-making.

Special attention is given to the issue of administrative liability for violations in the field of publishing. Gaps in the legal framework are identified, particularly the absence of a systematic approach to classifying offenses related to the dissemination of prohibited content, violations of publication metadata requirements, and non-compliance with digital deposit standards. Directions for improving oversight and enforcement mechanisms are defined, with an emphasis on balancing creative freedom with public order and information security.

A conceptual model for updating publishing legislation is proposed, which encompasses both print and digital formats, introduces specific provisions to support authors, expands the powers of libraries in the field of digital archiving, and promotes partnerships between public authorities and the publishing industry.

The results of the dissertation can be used to improve the regulatory framework for publishing in Ukraine, draft legislative acts, develop national programs in the fields of culture and information, and in academic instruction of administrative and information law.

Key words: *administrative and legal regulation, book production, control, copyright, digitalization, information law, legislation, publishing activity, self-regulation, state support.*

Підписано до друку 24.08.2025. Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Умовн. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1142.
Видавництво і друкарня – Видавництво «Юридика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@juridica.od.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7653 від 18.08.2022 р.